

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 848/2015
25.06.2015. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Љубице Милутиновић, председника већа, Биљане Драгојевић и Јасминке Станојевић, чланова већа, у парници тужиоца З.М. из Б., чији је пуномоћник адвокат М.Д. из Б., против тужене Ј.С.М. из Б., чији је пуномоћник адвокат М.Р. из Б., ради развода брака, вршења родитељског права и издржавања, одлучујући о ревизији тужене против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 бр.271/2014 од 05.06.2014. године, у седници одржаној 25.06.2015. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 бр.271/2014 од 05.06.2014. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П2 бр.5561/12 од 28.11.2013. године, разведен је брак странака закључен 09.09.2001. године, са ближним подацима као у изреци. (I). Малолетна деца странака М.М., рођен ... године и Ј.М., рођена ... године поверена су мајци - туженој на самостално вршење родитељског права (II). Тужилац је обавезан да на име доприноса за издржавање мал. деце плаћа месечно по 25.000,00 динара за свако дете, укупно 50.000,00 динара за оба детета, почев од 28.11.2013. године, па убудуће док за то буду испуњени законски услови, уплатом на тек. рачун законске заступнице сваког првог до десетог у месецу за текући месец (III). Одбијен је тужбени захтев тужиоца да за издржавање деце плаћа месечно по 20.000,00 динара за свако дете, односно укупно 40.000,00 динара за оба детета (IV). Одбијен је захтев тужене да тужилац на име доприноса за издржавање деце плаћа месечно за свако дете по 20% од редовних новчаних примања, умањених за порезе и доприносе за обавезно социјално осигурање, укупно 40% за оба детета (V). Уређен је начин одржавања личних односа малолетне деце са оцем у време када он није радно ангажован на броду и када се налази у Б.: сваке среде од 16,00 до 20,00 часова, сваке друге суботе и недеље од 12,00 до 20,00 часова, а када се стекну адекватни стамбени услови сваког другог викенда од петка у 16,00 до недеље у 20,00 часова, 30 дана спојено током летњег школског распуста, када се стекну стамбени услови или број дана који одговара неком туристичком аранжману (не дуже од 15 дана), 15 дана спојено током зимског школског распуста, када се стекну стамбени услови, или број дана који одговара неком туристичком аранжману (не дужем од 10 дана), као и сваки други државни и верски празник и сваки други дечји рођендан, почев од 28.11.2013.

године (VI). Тужбени захтев у погледу друкчије одређеног модела виђања оца и детета је одбијен као неоснован (VII). Одбијен је захтев тужене да се лични односи малолетне деце са оцем одвијају тако што би деца проводила са оцем $\frac{1}{2}$ зимског школског распуста и 15 дана летњег распуста, искључиво у кућним условима (VIII). Одлучено је да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка (IX).

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж бр.271/2014 од 05.06.2014. године, одбијене су жалбе странака, као неосноване и потврђена је првостепена пресуда у ставовима првом, шестом, седмом, осмом и деветом изреке (став 1). Првостепена пресуда је преиначена у ставовима трећем и четвртом изреке, тако што је обавезан тужилац да на име свог доприноса за издржавање заједничке деце странака – плаћа износ од по 20.000,00 динара месечно за свако дете, почев од 28.11.2013. године па убудуће, док за то буду постојали законски услови, или док ова одлука не буде измењена другом судском одлуком, до 10. у месецу за текући месец, уплатама на текући рачун законске заступнице малолетне деце, с тим да заостале износе исплати одједном у року од 15 дана од пријема пресуде. У осталом делу за износ од још по 5.000,00 динара месечно за свако дете тужбени захтев је одбијен као неоснован (став 2).

Против правноснажне другостепене пресуде у делу у којем је одбијен тражени већи износ издржавања малолетне деце, као и у делу у којем је утврђен начин одржавања личних односа оца и деце, тужена је благовремено изјавила ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао правилност побијане пресуде у границама овлашћења из члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Сл. гласник РС“, број 72/11, са изменама и допунама), и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нема ни битне повреде из члана 374. став 1. у вези члана 396. став 2. ЗПП, јер је другостепени суд приликом одлучивања о жалбама странака, у односу на побијани део пресуде који се односи на одлуку о висини издржавања и начину виђања оца и малолетне деце оценио битне жалбене наводе и разлоге које је узео у обзир по службеној дужности. При томе је у образложењу побијане пресуде изнео жалбене наводе који су били од значаја за одлучивање, у складу са законском обавезом из члана 396. ст.1. и 2. ЗПП. Другостепени суд је прихватио као правилно утврђено чињенично стање, имајући у виду и правила из члана 231. ЗПП о терету доказивања чињеница на којима странке заснивају своје наводе и захтеве и чињеница којима оспоравају захтеве и наводе противне странке, као и правило о утврђивању чињеница на које се странке нису позвале а значајне су за решавање у поступку у вези са породичним односима, у смислу члана 205. Породичног закона. Парничне странке су учествовале у парници лично и преко својих стручних пуномоћника, ангажованих из реда адвоката, користиле су по слободној диспозицији своје доказне предлоге у поступку расправљања, па са становишта правилне примене материјалног права и

законитог пресуђења нема повреда поступка, нити сумње у потпуно утврђено чињенично стање.

Побијање правноснажне пресуде ревизијом због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања није дозвољено у смислу члана 407. став 2. под условом да друкчије није прописано посебним законом (403. став 2. тачка 1). Породични закон осим већ поменутог истражног начела важећег у породичним споровима из члана 205. не садржи посебне норме о допуштености ревизије, због овог иначе недозвољеног ревизијског разлога. Зато већина ревизијских навода којима се указује на недостатке доказног поступка и погрешно утврђено чињенично стање, нису могли бити узети у посебно разматрање, и довести у сумњу чињеничну основу и законитост донете одлуке о издржавању и одвијању личних односа оца и деце.

Према утврђеном чињеничном стању, брак странака закључен је 09.09.2001. године, а разведен правноснажно 05.06.2014. године, с тим што је брачна заједница трајно престала још 2009. године. У браку је рођено њихово двоје деце, син М. (... године) и ћерка Ј. (... године), који су истом правноснажном пресудом поверени туженој као мајци на самостално вршење родитељског права. У том делу се пресуда не побија ревизијом.

Тужилац живи са мајком у њеном стану од 42 м², за који она сноси трошкове. Као виши конобар ради на броду стране компаније по уговору о делу, са прекидима у сменама просечног трајања од шест месеци. У том периоду остварује месечно нето зараду од 3.300 америчких долара. У наредном периоду до новог уговора односно смене је без прихода. Није власник непокретности ни путничког возила. Не остварује додатни приход. Нема других обавеза издржавања осим према малолетној деци.

Тужена живи са децом у изнајмљеном стану, са закупнином од 300 евра месечно и осталим трошковима од 10.000,00 до 12.000,00 динара. Власник је предузетничке радње са пријављеном месечном зарадом од 27.000,00 динара. Родитељи је помажу са око 50.000,00 динара месечно. Деца странака су ученици основне школе, син је у ... а ћерка у ... разреду. Похађају часове енглеског језика са месечним трошковима од 10.000,00 динара укупно за обоје. Син тренира голф, са месечним трошковима од 4.000,00 динара и 6.500,00 динара за годину дана. Укупно изражене новчане потребе и трошкови живота деце, према утврђењу првостепеног суда, износе по 32.000,00 динара месечно. Тужилац доприноси издржавању деце у редовним месечним износима од 40.000,00 динара, па и већим а поред тога плаћа и часове енглеског језика за децу и купује им ствари за школу и спорт.

Деца странака у домаћинству мајке одрастају у задовољавајућим условима и безбедном и подржавајућем окружењу. Имају развијене топле и стабилне емотивне односе са оба родитеља, који са њима разговарају са поштовањем и уважавају њихово мишљење, водећи рачуна о стимулацији њиховог развоја. Међусобно су сагласни око васпитних и дисциплинских мера. Мајка пружа подршку деци на пољу образовања, помаже им око учења али их подстиче и на игру. Иако због посла често и у дужим временским периодима одсуствује из земље, отац одржава редовне контакте са малолетном децом и доста пажње посвећује школском успеху и спортским

активностима сина, док ћерку упућује у разне социјалне активности. Све ове околности условиле су и мишљење стручног тима органа старатељства да се малолетна деца странака повере мајци на самостално вршење родитељског права. Специјални услови живота и рада оца и његовог честог и дугог боравишта ван земље, утицали су и на одређивање модела виђања и начина одвијања његових личних односа са децом, када је у месту становања деце, који је предложио тим органа старатељства.

Полазећи од утврђених чињеница, првостепени суд је обавезао оца као родитеља који не врши родитељско право да за издржавање деце плаћа по 25.000,00 динара, односно за обоје 50.000,00 динара месечно, док је начин његовог виђања са децом уредио према моделу који је предложио стручни тим органа старатељства. Другостепени суд је одлучујући о жалбама преиначио првостепену одлуку о издржавању и за издржавање деце досудио по 20.000,00 динара, односно укупно 40.000,00 динара месечно, одбијајући захтев у том погледу за још по 5.000,00 динара за свако дете, док је потврдио првостепену одлуку о одређеном начину одвијања личних односа оца и деце.

Неосновани су наводи и разлози у ревизији тужене којима се побија правноснажна пресуда у наведеном делу због погрешне примене материјалног права. Нижестепени судови су одлуку о одређеном начину виђања оца и малолетне деце образложили довољним и јасним разлозима, поткрепљеним објективно постојећим околностима и мишљењем стручног тима органа старатељства. Другостепени суд је за преиначујућу одлуку о висини очевог доприноса за издржавање малолетне деце дао довољне и правилне разлоге, које прихвата и Врховни касациони суд.

Правилно је другостепени суд у побијаној пресуди одредио висину новчаног месечног износа који је тужилац као родитељ који не врши родитељско право дужан да доприноси за издржавање деце, у складу са одредбама члана 154. став 1, 160, 161. и 162. Породичног закона. Његов допринос, с обзиром на нередовност његовог радног односа, периодичан сменски рад и начин остваривања зараде, одређен је у новцу сумом од по 20.000,00 динара за свако дете, укупно 40.000,00 динара месечно, којом се реализује претежни део основних потреба деце, уз истовремену дужност мајке да и сама у томе новчано учествује. Приликом утврђивања висине новчане суме очевог доприноса за издржавање деце значајан утицај су имале и чињенице да отац редовно плаћа и трошкове часова страног језика за децу и обезбеђује им ствари потребне за школу и спорт, што је такође вид доприноса издржавању деце који он континуирано као своју обавезу и право извршава.

Досуђена висина издржавања малолетне деце која представља обавезу тужиоца као оца у складу је са интересима и потребама деце и свим околностима постојећим у време пресуђења. Таква одлука подложна је променама у случају измењених околности, у складу са одредбом члана 164. Породичног закона.

Неосновано се ревизијом побија и одлука о утврђеном начину одвијања личних односа оца и малолетне деце док постоје околности специфичног начина живота и дужег периодичног боравка оца у иностранству због обављања посла.

Модел виђања оца и деце одређен је по предлогу и препоруци стручног тима органа старатељства у складу са најбољим интересом деце и животним и стамбеним приликама оца, те објективним околностима, правилном применом одредаба члана 272. став 2. у вези члана 6. став 1, 60. став 1, 61. став 1, 77. став 3, 266. став 1. и 270. И ова одлука зависи од променљивих околности значајних за одређивање начина одвијања личних односа деце и родитеља са којим не живе, па су с тим у вези могуће њене измене, превасходно у интересу деце. Том циљу служи и обавеза суда да по питању најбољег начина за остваривање овог права малолетне деце затражи и прибави налаз и стручно мишљење органа старатељства. У конкретном случају суд је начин виђања одредио према предложеном моделу виђања од стране стручног тима тог органа. Према утврђеном моделу виђање деце и оца остварује се на уобичајени начин у периоду боравка оца у земљи и месту у којем деца живе. Сам начин одвијања тих односа не ремети живот и развојне потребе деце, као ни њихову комуникацију и односе са мајком, са којом иначе живе у домаћинству. Правилност одлуке суда о виђању оца и деце не доводи се у сумњу наводима ревизије о нејасности употребљеног термина „адекватни стамбени услови“. Питање адекватних стамбених услова односи се на могућност редовног боравка деце у домаћинству оца преко целог викенда или у дужем временском периоду за време одмора, а везано је за удобност тих услова и погодност за боравак деце, што је узео у обзир стручни тим центра за социјални рад приликом давања свог мишљења и предлога и суд приликом одлучивања. Донета одлука не ремети постојеће односе између деце и мајке као родитеља који врши родитељско старање, и са којим деца живе у домаћинству а само омогућава вољу и прилагодљивост, комуникацију и односе између оца и деце.

Како не постоје разлози на које се указује ревизијом, нити разлози на које ревизијски суд пази по службеној дужности, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци пресуде.

**Председник већа-судија
Љубица Милутиновић,с.р.**